

שריון עם הפנים לעבר

קצין השריון רומן גופמן טוען שניתן להסתפק במרכבה סימן 3, ואין טעם בהשקעות הרבות הכרוכות במעבר לדגם המרכבה מספר 4. אולם אילו היו מאמצים את ההיגיון הזה, היה השריון של צה"ל מורכב עד היום מטנקי ה־AMX המיושנים

ביטוי את יתרונותיו של הטנק. גופמן טוען כי בשנים האחרונות מופעל השריון בכוחות קטנים בלבד, משמש למטרות שאינן מובהקות של השריון כגון עמדות חיפוי, הובלת לוחמים ופינוי פצועים וגם אינו מתממן בשטח אלא נוסע על צירים מוגדרים. לטענת המחבר, למשימות האלה ניתן להסתפק בטנק המרכבה סימן 3, שכן המרכבה סימן 4 לא יעשה אותן טוב יותר. אם נלך לפי ההיגיון של המחבר, הרי ניתן היה להסתפק במרכבה סימן 1 לביצוע המשימות האלה בהצלחה. יתר על כן, אם נוותר על יכולתו של טנק המרכבה לשאת לוחמים, הרי ניתן להסתפק בטנקי השרמן או אולי אף בטנקי ה־AMX. לכולם יש תותח, כולם ממוגנים (נכון, הרבה פחות ממרכבה 4, אבל למה להתעכב על פרטים) וכולם מסוגלים לבצע חיפוי מעמדות אש מוגדרות. דרך אגב, על פי הגישה הזאת ניתן היה להשאיר בשירות חיילי החי"ר את רובי הרומ"ט הבלגיים: גם הם יורים - כמו אחיהם הגליל, ה־M16 והתבור החדש.

עדיין לא נמצא הפטנט כיצד לכבוש שטח ולהחזיק בו ללא טנקים

הטעון הזה הוא בעייתי - במיוחד כשהוא בא מקצין שריון, ואם הוא משקף את החשיבה המקובלת בשריון, הוא מצביע לדעתי על כשל בהכשרת השריונאים של היום ובמיוחד של קציניהם.

אם יוצאים מההנחה שמטרות הטנק המודרני הן להוביל חיילים ולהיות בסיס אש קבוע, אכן אין כל צורך בכל הפיתוחים של טנקי המרכבה מהדגמים החדשים יותר. אלא שלא זה המצב. האיומים שצה"ל והמדינה ניצבים בפניהם אינם רק של אינתיפאדה. כוחות השריון נועדו בראש ובראשונה להילחם בכוחות השריון של האויב, לכבוש שטחים ולהחזיק בהם. עדיין לא נמצא הפטנט כיצד לכבוש שטח ולהחזיק בו ללא טנקים. אם היה צורך בהוכחה לכך, באה מלחמת לבנון השנייה והוכיחה זאת: ברוב המקרים נכנסו הכוחות ללבנון כשבראש מובילים הטנקים בגלל עוצמת האש שלהם ובגלל שרירותם. טועה מי שחושב כי ניתן לבצע לחימה ממושכת שתביא הכרעה באמצעות סגנון שגם אותו ראינו בלבנון - של טורי חיילי חי"ר המשתרכים רגלית על צידם לאורך קילומטרים. המראות האלה הזכירו תמונות ממלחמת העולם הראשונה. כמה קילומטרים ניתן לכבוש ביום בהליכה רגלית? אי-שימוש מושכל בטנקים הוא שיצר את המצב הלא הגיוני הזה שראינו במלחמת לבנון השנייה. זה קרה הן משום שמפקדים בכירים לא ידעו כיצד להפעיל

במאמר "מרכבה סימן 4 ונקודת השיא של היעילות הטקטית" (מערכות 409-409, דצמבר 2006) טוען קצין השריון רומן גופמן כי אם שוקלים את התשומות ואת התפוקות המבצעיות של טנק המרכבה סימן 4, מגיעים למסקנה שכבר בעידן המרכבה סימן 3 היינו על גבול היעילות הטקטית, שממנו גוברים הסיכויים להידרדרות לעבר חוסר היעילות. לחיזוק דבריו מצרף קצין השריון גרפים (ללא ערכים מדויקים בצירי X ו-Y) שמוכיחים לכאורה את טענותיו. אולם ללא מדידה אין שום משמעות ל"קביעות" של מחבר המאמר, אלא מדובר בדעה אישית בלבד שניתן להסכים איתה או להתנגד לה. מעבר לגרפים להוכחת טענתו המרכזית מביא המחבר גם כמה דוגמאות שכולן לקוחות מהלחימה בשנים האחרונות בשטחים.

לדעתי, הדוגמאות שבהן משתמש המחבר הן עקב אכילס של משנתו כולה, ואם ניתן להסיק מהן משהו הרי זה לא שטנק המרכבה סימן 4 מיותר, אלא שהפעלת השריון בשנים האחרונות אינה נכונה או שהלחימה בשנים האחרונות אינה מביאה לידי

סא"ל (מיל') עפר דרורי

מנהל אגף פיתוח תוכנה ביחידת מחשב גדולה

טנק מרכבה 4 | אם יוצאים מההנחה שמטרות הטנק המודרני הן להוביל חיילים ולהיות בסיס אש קבוע, אכן אין כל צורך בכל הפיתוחים של טנקי המרכבה. אלא שלא זה המצב. האיומים שצה"ל והמדינה ניצבים בפניהם אינם רק של אינתיפאדה

של ארה"ב במלחמת עיראק השנייה (דרך אגב, באמצעות כוחות משוריינים) תרמה לקונספציה הזאת שבה לכאורה אין חזית מזרחית, ואין איום קרקעי על ישראל. על-פי הקונספציה הזאת צבא סוריה חלש, ואין לו יכולות לפעול על הקרקע. אם נוסף לכך התפיסה ששררה עד למלחמת לבנון השנייה, שלפיה ניתן להסתפק בכוחות אוויר חזקים להשגת הכרעה ביבשה, הרי לנו מתכון שבו אין מקום לשריון בצה"ל. המציאות כמוכח הוכיחה את ההפך הגמור.

טוב יעשו קציני צה"ל אם יעסקו באופן אינטנסיבי באימון הכוחות ובהחזרתם לכשירות ופחות באקדמיזציה של הצבא

לדעתי, טוב יעשו קציני צה"ל אם יעסקו באופן אינטנסיבי באימון הכוחות ובהחזרתם לכשירות ופחות באקדמיזציה של הצבא. תהליך אקדמי של הגדרת מצבים ויכולות הוא טוב ומפרה את החשיבה, אבל עיסוק יתר בו במקום בעיקר - שהוא העשייה עצמה - מקדם אותנו פחות להשגת יעדי של הצבא. יעדי הצבא הם הקניית ביטחון למדינה. אין מי שיילחם במקום צה"ל, ולעומת זאת יש כמה וכמה מחלקות באוניברסיטאות השונות שבהן יבחנו ויחקרו את העשייה עצמה.

ברוב שנות הלחימה בעזה היה לטנקים משקל מכריע. כמעט שלא הייתה פעילות בשטח הרצועה ללא טנקים - בין אם אלה הובילו ובין אם היו כוח מסייע. אי-השימוש בטנקים ביו"ש בזמן האחרון (היו שנים שבהן נעשה בהם שימוש גם שם) נובע למיטב ידיעתי גם משיקולי הסברה ותדמית: תמונות של טנקים הניצבים מול ילדים מפגינים מעוררות רגשות שליליים כלפי ישראל בדעת הקהל בעולם. אבל גם היום אני בטוח שאם תתוכנן פעולה משמעותית ביו"ש, היא תיעשה בסיוע טנקים - כפי שהיה בחומת מגן ובמבצעים רבים אחרים. מפקדי החי"ר הם הלוחצים לתגבר את כוחותיהם בטנקים משום שהם מכירים את היתרונות שאלה מקנים להם.

המחבר טוען שאין הבדל בניידות בין טנק המרכבה 3 לטנק המרכבה 4. אציין במילה אחת שה"עובדה" הזאת אינה נכונה ולא ארחיב.

טנק המרכבה סימן 4 הוא שיפור של הדגמים שקדמו לו. בוודאי יודע קצין השריון שפיתוח טנקי המרכבה ארך שנים, והדגמים המתקדמים של היום הם תולדה של תהליך מתמשך. אחרי הכול טנק הוא ממערכות הנשק המורכבות ביותר הקיימות היום.

לדעתי אחת הבעיות המרכזיות שלנו היא שמפקדים בצבא רואים באינתיפאדה את חזות הכול. זוהי בעיניי חלק מהקונספציה החדשה: הכול נבחן ונבדק מול הלחימה המתמשכת בשטחים. ניצחונה

כוחות שריון והן בגלל האימונים הלקויים של אנשי השריון עצמם. אלה כמעט שלא נמצאים על הטנקים בתקופה שלאחר תום הכשרתם. במקרים רבים מדובר בפחות מחודש בשנה.

עוד כותב גופמן שמפקדים דורשים להסתייע ביחידות טנקים שאת מפקדיהן הם מכירים ולא דורשים יחידות בעלות טנקים מדגם מסוים. מכך מסיק המחבר שאין יתרון לטנקי המרכבה 4. אכן יש היגיון רב בכך שמפקד כוח יבקש סיוע מיחידה שאת מפקדה הוא מכיר. אבל האם יש בטיעון הזה כדי להוכיח שעדיף להשתמש בדגם של טנק מסוים ולא בדגם אחר? כוחות רגלים וכוחות שריון שביקשו בעבר סיוע אוויר כללו אי פעם בבקשתם דרישה לקבל סיוע מדגם ספציפי של מטוסים? האם יש בכלל משמעות בעת קרב לבקשה מוזרה כזאת? "שלחו לי סיוע אוויר - אבל רק של מטוסי F16 מדגם I. אם אינכם יכול לשלוח מטוסים כאלה - אל תשלח לי סיוע כלל" - אתם מסוגלים להעלות על דעתכם דרישה הזויה כזאת של מג"ד שריון או חי"ר? הכוחות המסתיעים יבקשו סיוע ולעולם לא יגדירו אותו במדויק - לא בארטילריה לא בטנקים ולא בכוח אווירי. הסיבה פשוטה: הסיוע יינתן על-פי זמינות הכוחות, ובדרך כלל המסתייע לא ירגיש בהבדל. כך גם בנוגע לטנקים.

טוען המחבר שביו"ש אין טנקים, אך הלחימה נמשכת. ואני שואל: "אז מה?" מה בדיוק מוכיח הטיעון הזה? הרי ניתן להשמיע את הטיעון ההפוך: